

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

PO ZAGOTOVILIH PALAMARE TRŽAŠKIM ŠOLNIKOM

Kdaj pa uzakonitev slovenskih šol na Goriškem?

Slovenske šole pritičajo tudi beneškim Slovencem - Trojna mera v odnosu do Slovencev se mora končno vendar nehoti

Sindikalni delegaciji slovenskih šolnikov s Tržaškega je vladni komisar Palamara dejal, da je vsa zakonodaja za slovensko šolstvo na Tržaškem v pripravi in da bo v bistvenih točkah, zlasti glede priznanja in organične ureditve ta zakonodaja izdana najkasneje do pričetka prihodnjega šolskega leta.

Na Goriškem je bila vse sprejeta z mešanimi občutki, ker se namreč govorilo samo o tržaških šolah, medtem ko se sploh ne omenjajo goriške slovenske šole. Res je sicer, da v delegaciji ni bilo slovenskih zastopnikov, res pa je tudi, da na Goriškem čakamo že osem let na uzakonitev in da je bilo za doseg ozakonitve napravljenih mnogo kakov in napisanih veliko vlog na najrazličnejše predstavne oblasti.

Zaradi tega se čudimo, kako morejo oblasti še vedno brez utemeljivite in brez pravice zavlačevati z uzakonitvijo.

Poleg tega ne moremo mimo dejstva, da se vzdorenje z izigravanjem uzakonitev šol na Goriškem odklanja slehno priznanje obstoja močne slovenske manjšine v Beneški, kar ima za posledico tudi odklanjanje ustanovitve slovenskih šolah.

V interesu vse slovenske javnosti terjajo jasen odgovor, kajti trojna mera v odnosu oblasti do slovenske manjšine v Italiji je nekaj nedostupnega.

Danes občinska seja

Danes ob 18. bo seja mestnega občinskega sveta. V zvezzi z dnevnim redom se je župan včeraj posvetoval s posameznimi predstavniki političnih struj v občinskem svetu, včeraj pa je bila seja odobrena.

V zadnjem trenutku ujotovili resnico

Goriški sodniki včeraj niso ob sodil obtoženega 37-letnega Giovannija Marusicha iz Ul. Valentini 58 v Tržicu, ker ni storil kaznive dejavnosti. Sodnici so ga prijavile tržiške policijske oblasti, češ da je 24. oktobra lani ukral Leona Pietru hidravličnemu črpalku in nekaj desek, ki so jih rabili pri gradnji hiše.

24. oktobra je namreč nekdo poklicjal policijo in ji dejal, da je v nedograjeni hiši v Ul. Puccino videl tri neznanke, ki so verjetno kradli. Organi javne varnosti so takoj sklopili pogled, kaj je na stvari. Na stavbi so našli namesto treh samo 30-letnega Paula Lanzellottija iz Ul. Manlio 41 v Tržicu. Ze nekaj časa so ga imeli na piki zaradi pisanje, sedaj pa so sumili, da je ukral večje količine perila stičnim druzinam v tamkašnjem okolju. Ko so Lanzellottija vprašali, kaj je delal na stavbi, je odgovoril da je nekaj časa hodi tja, ker se od tam lepo vidijo malci zaljubljeni pari.

Nekaj dnevne kasneje pa je Leon videl Marusicha, kako je šel po cesti z ukrazeno hidravlično črpalko. Pristopil je k njemu in ga opozoril, da je njegova last; vendar mu je Marusich odgovoril, da je črpalko našel v nekem grmu blizu nogometnega igrišča tovarne SOLVAY.

Organi javne varnosti pa so pri poznejši preiskavi ugotovili, da so na napačni poti, ker namreč perila ni

Priporočamo več smisla pri ocenjevanju važnosti nekaterih vprašanj

Kako smo prejšnji teden pisali v zvezki z vestjo, da se nameverava zgraditi nova cesta, ki naj bi povezala oslavski spomenik z mestom, naj primornimo, da je bila naša ugetovitev, da se nameverava zgraditi cesta ob zvodju uršljan, popolnoma točna, kar dokazuje tudi skica, ki jo je v nedeljo objavil tržaški «Piccolo».

Goriška javnost se ne strijinja z načrtom, še manj pa z njegovo izvedbo, ker je zlasti v Gorici kakor po vsej pokrajini velika neresenih vprašanj gospodarskega in socialnega značaja, ki so po važnosti pred gradnjo omemjeni ceste, ki ne bi imela tehnike pomena. Zaradi tega toplo priporočamo oblastem, naj za nedoločeno dolgo dalo odložijo sleherni misel na gradnjo te ceste skupaj z novim mostom čez Sočo, ker je treba najprej odpraviti brezposelnost, potem digniti živiljenjsko raven in končno krepli «Plavi, plavis, ter malanje rok v pozdrav, dokler ni vklj. izginil izpred oči.»

Urnik trgovin jutri

Zveza trgovcev goriške pokrajine obvešča, da bodo trgovski obrati jutri 2. junija obratovali po sledenje urniku:

mesnice: od 6.30 do 11. ure; pekarne in melekarne od 6.30 do 12.30; cvetličarne od 8. do 13. ure. Vse ostale prodajalne bodo ves čas razporedjene.

Ves dan bo zaprt tudi pokriti zelenjadi trg.

Urnik velja za vse občine goriške pokrajine.

ZASEDANJA KAZENSKEGA SODIŠČA

Rejnica obtožena slabega ravnanja z dvema otrokom

Oprostili so jo zaradi pomanjkanja dokazov

Zaradi zelo neprijetne zadeve sta se moral včeraj zagovarjati 32-letna Maria Martinich, begunka, ki sedaj stanuje v Ul. Rismundo 25 v Tržicu, ter 24-letna Maria Zanieri iz vienske pokrajine.

Zanier je mati dveh otrok z ameriškim državljanstvom, in sicer 3-letne Giovanne Robertson in 2-letne Ester Robertson. Mati je dala svoje otroke v rezo Martincinhevi. Po pripovedovanju sodi, se otroki pri njej nista mogla najbolje počuti. V reži jih je imela od aprila do oktobra lani. Sosedje so izjavile, da sta otroka zelo pogostojala, da jima je pri planiranju porivala v usta žlico z velikimi zalogaji, da sta se otroka dušila. Da do njuj, ni imela nikakih neznoti, dokazuje tudi to, da ju je pogostojala za lase in juž in glavo, butalo ob steno. Poleg drugih obtožb je zapisano, da ju je umivala s hladno vodo. Za vse te dobrote pa je od Zanierjeve prejemanja po 30.000 lire mesечно.

Slabo ravnanje je prislo na ušesa tudi nekemu ameriškemu funkcionarju, ki je bil svoj v Trstu ter se je sam priseljkan, kaj je nista stvari. Ugotovili so, da otroka ne živita v najbolj razmerah; zato so poiskali drugo rejnico, in sicer Roso Krisa iz Ul. Commercial 53 Martincinhevo.

Načrta so našli namesto treh samo 30-letnega Paula Lanzellottija iz Ul. Manlio 41 v Tržicu. Ze nekaj časa so ga imeli na piki zaradi pisanje, sedaj pa so sumili, da je ukral večje količine perila stičnim druzinam v tamkašnjem okolju. Ko so Lanzellottija vprašali, kaj je delal na stavbi, je odgovoril da je nekaj časa hodi tja, ker se od tam lepo vidijo malci zaljubljeni pari.

Devetaka z Vrha našli poškodovanega v Rubiju

Prejšnji noč so v Rubiju nekateri ljudje našli precej poškodovanega 24-letnega Marija Devetaka z Vrha štev. 12. Bil je v nezavestnem stanju. Imel je tudi nekaj ran. V bolnični Brigata Pavia, kamor so ga pripeljali z avtomobilom Zelenega križa, so ugotovili, da se bo moral zdraviti okoli 20 dni. Vzroki poznodi niso znani.

Motociklist zavozil s ceste pri Palkišu

Danes posluje ves dan in poslovalna S. Giusto, Korzo Italia - tel. 31-52.

KINO

CORSO, 17.15: «Počitnice ljubezni, W. Chiari in L. Bosé.

VERDI, 17.00: «Desirée», cinemascop, J. Simmons in M. Brando.

CENTRALE, 17.00: «Nevihta nad Kongom», S. Hayward in R. Mitchum, barvni film.

VITTORIA, 17.00: «Sedem očetovih grevov», M. Chivaglia, D. Scala.

MODERNO, 17.00: «Banditi fantastičnega mesta», B. Sullivan.

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in poslovalna S. Giusto, Korzo Italia - tel. 31-52.

KINO

SVET PRAVLJIC IN ČAROVNIJE

114. Peto poglavje: JOSIP GODINA IN DON LORENZO

«Kako, kje in kdaj da se je bil ta Mažik ali Tomaž takega branja navadil, niti Josip nikdar izvedel; v kaki soli se ga ni, te je gotovo; ker sol v tržaški okolici ni bilo ne takrat na tem, da bi se na nekaj vinca popije ob nedeljah in praznikih.»

«Nabralo se jih je bilo po velikem trudu - pet, ki so se pa učiti začeli že z jokom, ker niso za to prav niti marali;

bilo je to takrat na Vrdeli nekaj povsem novega in zato tudi - ečudnega, ki jim je bilo več za kažen (!), ko za drugo. A. Josipu, čravnemu je zelo hrepnel po tem istem nauku, se ni obneslo, da se ga udeležuje. Sicer pravi vzrok tej njegovi veliki nesreči ni bilo vendar prav za prav pomanjkanje pri-pomočkov ali denarja, ker strošek za to bi bil, kot se je že omenilo, gotovo premajhen, da bi se ne mogel zlahka placevati, ampak bila ji je, žalibog! le posebna neprizanesljiva malomarnost in hladomokrvnost starzev za takšen pouk, kakršna je sicer sploh bila v tržaški okolici prej in pozneje, in jo izvirala gotovo bolj iz takratne neskrbnosti vlade za vstanavljanje potrebnih sol v teh krajinah... Josip je po nekakem pravodeloval, kadar so omnenjeni drugi fantici učili; zadrževali so vendar ni mogel, da se ne bi bil tja podkralpel in pa zazdaj za njimi postajal, da je od tod vsa skrival gledal in poslušal, kako se da oni uče. Tisti pa, kakov je se njemu dozvedeval, niso posebno v tem nauku napredovali; kar ni sicer moglo niti drugače biti: nauk je bil... samo ob nedeljah in praznikih, ob nekaj kot učitelju za vsakega manj platiču in da sedaj strošek med njimi primerno razdeli, čravnemu je zna-

sala učnina samo nekaj krajcarjev na mesec; sicer je imel bila takšen nauk samo ob nedeljah in praznikih.»

«Nabralo se jih je bilo po velikem trudu - pet, ki so se pa učiti začeli že z jokom, ker niso za to prav niti marali;

bilo je to takrat na Vrdeli nekaj povsem novega in zato tudi - ečudnega, ki jim je bilo več za kažen (!), ko za drugo. A. Josipu, čravnemu je zelo hrepnel po tem istem nauku, se ni obneslo, da se ga udeležuje. Sicer pravi vzrok tej njegovi veliki nesreči ni bilo vendar prav za prav pomanjkanje pri-pomočkov ali denarja, ker strošek za to bi bil, kot se je že omenilo, gotovo premajhen, da bi se ne mogel zlahka placevati, ampak bila ji je, žalibog! le posebna neprizanesljiva malomarnost in hladomokrvnost starzev za takšen pouk, kakršna je sicer sploh bila v tržaški okolici prej in pozneje, in jo izvirala gotovo bolj iz takratne neskrbnosti vlade za vstanavljanje potrebnih sol v teh krajinah... Josip je po nekakem pravodeloval, kadar so omnenjeni drugi fantici učili; zadrževali so vendar ni mogel, da se ne bi bil tja podkralpel in pa zazdaj za njimi postajal, da je od tod vsa skrival gledal in poslušal, kako se da oni uče. Tisti pa, kakov je se njemu dozvedeval, niso posebno v tem nauku napredovali; kar ni sicer moglo niti drugače biti: nauk je bil... samo ob nedeljah in praznikih, ob nekaj kot učitelju za vsakega manj platiču in da sedaj strošek med njimi primerno razdeli, čravnemu je zna-

navadi, predzrnil naravnost trdit, da ume on že vso to moli-ve prebrati brez zlogovanja... Na to so ga vsi cudno pogle-dali in se mu posmehovali, smatraci to za povsem nemogo-ker se pač on ni učil (tam!). Cerk mu da vendar iz gote rado-vednosti in pa s posmehom umazano knjižico. On pa prece-prebere prav urno ves «Pater noster» in poleg tega se mar-čuje grugev zapadopisega v tej isti knjižici. Sa ve so vsl-ostrmeli, ko so kaj takega zapazili, kar so imeli prej za nemo-goce. «Pej kaki so se navadili?» ga vprašajo. «Ja takol!, dru-gega ni odgovoril... Kaj da je pa onim ta nauk koristil, videlo se je po zlostnem nasledku, — da niso nikdar brali!»

«Od takrat naprej se je Josip tako rekoč le z branjem ukvarjal. Naravno je pa tudi, da si je na vse krijej prije-zadeval, da si knjig dobti, kjer si boli; potreboval jih je povsem,

da si v tej zadevi izpolni vrčo zeljo...» Itd.

27.

V neki svoji razpravi o slovenski literaturi* se mi je

zdele, da sem prišel na sled nekih življenjskih zakonitosti, ki se

je vsaj doslej nekontrolirano in naključno ali »stihiski«

uvlejavljali tudi v razvoju slovenskega jezika. Ta zakoni-

nost naj bi obstajala v tem, da se vsakih 28-30 let izmenja

osnovna vsebinska in celo oblikovna smer ter se sprever-

ja v svoji dialektično nasprotje.

S to za zakonitostjo v zvezki utegne biti tudi neka druga

zakonitost, ki sem jo v eseju o tipologiji dobe** imenoval

«padanje pod mrtvi kot». Bistvo te zakonitosti je v tem,

da starejši, ceprav utegne imeti neko doloceno vrednost, za-

dolocen v tem, da je zelo zgodovinski, italijanski in latinski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem izboljšava

zgodovinsko vrednost, saj je v tem zelo zgodovinski, italijanski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem zelo zgodovinski, italijanski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem zelo zgodovinski, italijanski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem zelo zgodovinski, italijanski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem zelo zgodovinski, italijanski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem zelo zgodovinski, italijanski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem zelo zgodovinski, italijanski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem zelo zgodovinski, italijanski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem zelo zgodovinski, italijanski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem zelo zgodovinski, italijanski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem zelo zgodovinski, italijanski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem zelo zgodovinski, italijanski

— in vendar ni zato priznani, kar je v tem zelo zgodovinski, italijanski